

УДК 330.342.5:004.896

*Худолій Юлія Сергіївна,
кандидат економічних наук, доцент
Дуброва Катерина Олександрівна,
Гайдамашко Марія Сергіївна,
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка» (Україна)*

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ: ВІД МОЖЛИВОСТЕЙ ДО ЗАГРОЗ У ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ

Однією з ключових рис нашого часу є широке проникнення цифрових технологій у всі аспекти суспільного життя, включаючи економіку: великі технологічні прориви, розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, швидка зміна потреб у сфері бізнесу та суспільства, а також поява нових форм економічної взаємодії і передачі знань. Всі ці явища стали необхідною складовою сучасної реальності, яка пов'язана з складними та суперечливими процесами цифрової трансформації різних рівнів економічних систем.

Цифрова трансформація відкриває нові можливості для розвитку та зростання, але водночас несе й певні загрози та викликає ряд проблем, які можуть негативно впливати на економічну безпеку (табл. 1).

Таблиця 1
Можливості та загрози цифрової трансформації для економіки

Можливості		Загрози	
Підвищення продуктивності та ефективності	Оптимізація процесів та покращення комунікацій, що веде до значного підвищення продуктивності та ефективності роботи	Кіберзлочинність	Залежності від цифрових технологій робить їх більш вразливими до кібератак

Продовження таблиці 1

Зростання конкуренто-спроможності	Мати конкурентну перевагу на ринку це можливість пропонувати своїм клієнтам більш якісні та доступні продукти та послуги	Необхідність у висококваліфікованих кадрах	Нестача спеціалістів може стати серйозною перешкодою для розвитку економіки
Створення нових галузей та ринків	Стимуляція розвитку нових галузей та ринків, таких як електронна комерція, онлайн-освіта, телемедицина тощо	Збільшення соціальної нерівності	Не всі люди мають рівний доступ до цифрових технологій, що може призвести до поглиблення соціальної нерівності
Підвищення рівня життя	Можливість отримувати доступ до кращих освітніх та медичних послуг, а також до нових можливостей для самореалізації та розвитку	Втрата суверенітету	залежність від іноземних технологічних компаній може призвести до втрати суверенітету та контролю над важливими сферами економіки

Джерело: складено автором за [2; 3; 4].

Цифрові технології вже значно змінили працю, управління, освіту, дозвілля та розваги, викликаючи значні соціально-економічні перетворення в різних галузях економіки та суспільства. Наприклад, участь людей у виробництві за останні 30 років зменшилася з 64% до 59% [2], і до 2040 року прогнозується, що автоматизація промисловості призведе до зменшення робочих місць на близько 40%, переважно через заміну низькооплачуваних посад

механізованими системами [3]. Це може призвести до безробіття для мільйонів людей по всьому світу.

Міністерство цифрової трансформації України розробило та оприлюднило Індекс цифрової трансформації для 24 регіонів країни за 2022 рік (рис. 1). Результати дослідження показали, що Індекс у межах України становить 0.650 бала з 1 можливого. Серед основних субіндексів найвищі значення спостерігаються у «Розвиток ЦНАП» [0.771], «Режим «без паперів»» [0.691] та «Розвиток інтернету» [0.683].

Рис. 1. Індекс цифрової трансформації регіонів України [7].

Важливо зазначити, що цифровий прогрес не є самоціллю. Він має слугувати інструментом для покращення життя людей та розвитку економіки. Для цього необхідно чітко визначити цілі та пріоритети цифрової трансформації, а також забезпечити прозорість та підзвітність у цій сфері.

Отже, для того, щоб використовувати цифрові технології на благо економіки та суспільства, необхідно усвідомлювати можливості та загрози, які вони несуть. Важливо інвестувати в розвиток цифрової інфраструктури, підвищувати цифрову грамотність населення, зменшувати цифрову нерівність та

розробляти етичні рамки для використання цифрових технологій. Необхідно також вживати заходів для захисту від кіберзлочинів, готувати кадри для роботи в цифровій економіці та диверсифікувати технологічні залежності. Цифрова трансформація – це потужний інструмент, який може сприяти розвитку та зростанню економіки.

Література

1. Струтинська І.В. Дефініції поняття «цифрова трансформація». Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 48 (2). С. 91–96.

2. Андрющенко К.А., Шергіна Л.А., Ковтун В.П. Аналіз особливостей та перспектив розвитку України в концепції «Індустрія 4.0». Технологічний аудит та ресурсозбереження. 2017. URL: <http://journals.uran.ua/tarp/article/viewFile/142354/143645> (дата звернення: 21.04.2024).

3. Деєва Н.Е., Делейчук В.В. Механізми залучення інвестицій емітентами в умовах розвитку цифрової економіки. Київ: Молодий вчений, 2018. С. 670.

4. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти: доповідь / за керівництва О. Пищуліна. Київ: Центр Разумкова, Видавництво «Заповіт», 2020. 274 с.

5. Худолій Ю.С., Панарін О.В., Регеда Т.С. Інноваційний розвиток підприємства як складова його сталого розвитку //Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах сучасних реалій: матеріали Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., 15 черв. 2023 р.–Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2023. С. 173–174.

6. Dovgal, Yu. Strategic priorities of regional innovation potential development. *Socio-economic research bulletin*, 2013, 3 (1): 17-21.

7. Дослідження «Індекс цифрової трансформації України» показало регіональні результати 17.04.2023, URL: <https://eufordigital.eu/uk/ukraines-index-of-digital-transformation-study-reveals-regional-results/>.